

สิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์ซึ่งลูกจ้างได้ประดิษฐ์ขึ้น โดยการทำงานตามสัญญาจ้างลูกจ้างมีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษจากนายจ้างนอกเหนือจากค่าจ้างตามปกติได้

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุว่า

มาตรา ๑๑ สิทธิขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์ซึ่งลูกจ้างได้ประดิษฐ์ขึ้น โดยการทำงานตามสัญญาจ้างหรือโดยสัญญาจ้างที่มีวัตถุประสงค์ให้ทำการประดิษฐ์ ย่อมตกได้แก่นายจ้างเว้นแต่สัญญาจ้างจะระบุไว้เป็นอย่างอื่น

ความในวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ลูกจ้างทำการประดิษฐ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการใช้วิธีการ สติติหรือรายงานซึ่งลูกจ้างสามารถใช้หรือดั่งรู้ได้เพราะการเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างนั้น แม้ว่าสัญญาจ้างจะมีได้เกี่ยวข้องกับ การประดิษฐ์

มาตรา ๑๒ เพื่อส่งเสริมให้มีการประดิษฐ์และเพื่อความเป็นธรรมแก่ลูกจ้างในกรณีทำการประดิษฐ์ของลูกจ้างตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ถ้านายจ้างได้รับประโยชน์จากการประดิษฐ์หรือนำสิ่งประดิษฐ์นั้นไปใช้ ให้ลูกจ้างมีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษจากนายจ้างนอกเหนือจากค่าจ้างตามปกติได้

ให้ลูกจ้างที่ทำการประดิษฐ์ตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง มีสิทธิได้รับ บำเหน็จพิเศษจากนายจ้าง สิทธิที่จะได้รับบำเหน็จพิเศษจะถูกตัดโดยสัญญาจ้างหาได้ไม่

การขอรับสิทธิตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ยื่นต่ออธิบดีตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดบำเหน็จพิเศษ ให้แก่ลูกจ้างตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงค่าจ้าง ความสำคัญในการประดิษฐ์ ประโยชน์ ที่นายจ้างได้รับหรือจะได้รับจากการประดิษฐ์ดังกล่าว และเงื่อนไขอื่นตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

กล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. ลูกจ้างได้ประดิษฐ์ขึ้นโดยการทำงานตามสัญญาจ้าง ต่อมา ลูกจ้างโอนสิทธิในการขอรับสิทธิบัตรให้นแก่นายจ้าง แม้ ลูกจ้างได้รับค่าจ้างเงินเดือนตามปกติแล้วก็สามารถมีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษจากนายจ้างด้วย ซึ่งกรณีลูกจ้างต่างชาติซึ่งมาปฏิบัติงานในประเทศไทยหากสัญญาจ้างเกิดในเมืองไทยและมีใบอนุญาตทำงานตามกฎหมาย โดยความเห็นของผู้เขียน ก็ถือเป็นลูกจ้างตามความหมายของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร ฯ นี้เช่นกัน

2. การขอรับสิทธิ ให้ยื่นต่ออธิบดีตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดบำเหน็จพิเศษ ให้แก่ลูกจ้างตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงค่าจ้าง ความสำคัญในการประดิษฐ์ ประโยชน์ ที่นายจ้าง ได้รับหรือจะได้รับจากการประดิษฐ์ดังกล่าว และเงื่อนไขอื่นตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

ปัจจุบัน มีกรณีเกิดขึ้นเพียงกรณีเดียวเท่านั้นที่ลูกจ้างยื่นขอใช้สิทธิซึ่ง ณ 5/6/2557 ยังอยู่ระหว่างการพิจารณา และ เป็นการขอรับสิทธิจาก “อนุสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับกรรมวิธี”

ปัญหาคือ

2.1 การพิสูจน์สิทธิทราบได้อย่างไรว่าสิ่งที่นายจ้างผลิตและจำหน่ายไปแล้วนั้นผลิตจากกรรมวิธีที่ขอรับอนุสิทธิบัตรที่ลูกจ้างคิดค้น ซึ่งการเข้าไปตรวจสอบก็ต้องดำเนินการที่สถานที่ผลิตของนายจ้างซึ่งก็มีข้อโต้แย้งว่าจะเข้าไปได้อย่างไร ต้องดำเนินการขออำนาจศาลหรือไม่ และ วิธีการพิสูจน์ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขานั้น ทั้งลูกจ้างที่ปฏิบัติอยู่อาจจะไม่ให้ความร่วมมือ

2.2 การกำหนดบำเหน็จพิเศษจะกำหนดจากมาตรฐานอย่างไร ซึ่งต้องรอผลการพิจารณาของกรณีนี้เพื่อทำการศึกษาต่อไป

นายจิรโรจน์ สีสรรพ์ นบ , นบท , นม.